

Stanovisko

Vo februári 2013 vyšiel časopis Historický zborník za rok 2012. S prekvapením som si prečítal konfrontačný úvod, ktorého autorom je bývalý vedecký tajomník MS Prof. PhDr. Imrich Sedlák, CSc. Spôsob, akým sa rozhodol uviesť Historický zborník mi pripomenul najtemnejšie obdobie normalizácie, keď rôzne kreatúry podobným spôsobom zneužívali svoje privilegované postavenie v redakciách a na pracoviskách na kráľčovanie a znevažovanie iných osôb a predovšetkým na prisvojovanie si výsledkov ich práce. Sedlákovo úvodník svedčí okrem iného aj o tom, že autor sa doposiaľ nedokázal vyrovnáť s úspešnou činnosťou Historického odboru MS a Slovenského historického ústavu MS v Bratislave, ako aj s úspešným časopisom, akým bol donedávna Historický zborník, pripravovaný do tlače v Bratislave a preto neustále cíti potrebu znevažovať výsledky ich práce. Pritom už tradične používa lož ako pracovnú metódu.

Už za predsedu MS J. Markuša intrigoval Sedlák proti vedeckým pracoviskám v Bratislave, na ktoré sa pozeral so závistlivým okom nedoceneného človeka. Už v tomto období patril k hlavným iniciátorom a organizátorom likvidácie vedeckých pracovísk Matice slovenskej v Bratislave. Bývalý predseda MS ho neprimerane favorizoval a v značnej miere mu podliehal. Toľko zla, koľko svojimi intrigami spôsobil Sedlák v Matici slovenskej za posledné štvrtstoročie by ho malo viesť k určitému sebaspytovaniu, bohužiaľ nie je to tak. Využil voľbu nového predsedu MS Tkáča a roztočil nové kolá zákulisných intríg, aby s jeho aktívnou pomocou dokončil v Matici slovenskej svoje rozvratné dielo. Maticu slovenskú totiž zmenili tkáčovci na rodinný podnik zamestnávajúci ich príbuzných a ich deti. A to bol aj jeden z hlavných dôvodov likvidácie vedeckých pracovísk v Bratislave.

Tak, ako sa Sedlák ešte nedávno pokúšal dehonestovať bývalého správcu Matice slovenskej Jána Martáka alebo Tomáša Winklera a nekriticky vyzdvihovať svoje údajne mimoriadne veľké „zásluhy“ v Matici slovenskej, tak aj teraz sa snaží pošpiniť prácu nielen bývalého hlavného redaktora Historického zborníka, ale aj prácu redakcie a redakčnej rady. Pričom už tradične sám seba vehementne pasuje za najväčšieho vedca, akého Matica slovenská vôbec má a sám seba vystavuje na verejný obdiv. Veľmi nezdravé pomery, aké panujú v Matici slovenskej od zvolenia M. Tkáča za predsedu MS, mu to žiaľ umožňujú.

Každý nezaujatý čitateľ sa môže presvedčiť, že spôsob, akým Sedlák uvádza Historický zborník č. 1-2/2012, vydaný Slovenským historickým ústavom MS v Martine, nemá obdobu. Nie je mojím úmyslom reagovať na všetky jeho lži, polopravdy a najmä zlomyseľné tvrdenia. Úvod posiadam v prílohe a každý záujemca si ho môže prečítať a utvoriť si vlastný názor. Vo svojom stanovisku sa chcem zamerať len na niektoré kľúčové otázky.

1. V minulom roku sa v Bratislave pripravovali dve čísla Historického zborníka. Situácia sa však nakoniec vyvinula tak, že mojou úlohou bolo pripraviť len Historický zborník č. 1/2012. Totiž začiatkom roka 2012, na zasadnutí redakčnej rady, Sedlák direktívne vyhlásil, že Historický zborník č. 2/2012 pripraví už pracovník Slovenského historického ústavu MS v Martine Vojtech Karpáty a redakcia pôjde z Bratislavy do Martina. Žiadna diskusia a najmä žiadne poďakovanie za vykonanú prácu členom

redakčnej rady. Sedlák, cítiac za sebou silnú oporu Tkáča a Mačalu, bezohľadne nanútil členom redakčnej rady svoju vôľu, tak, ako ju kedysi nanucoval na Okresnom výbore KSS v Prešove.

V tejto súvislosti mi Sedlák vo svojom úvode vyčíta, že som nielenže nesplnil svoju úlohu (pripraviť do tlače Historický zborník č. 1/2012), ale že som vraj nezanechal ani len jediný list, jedinú štúdiu či príspevok z už pripraveného a redakčnou radou schváleného Historického zborníka. Pritom mu je známe, že v apríli – máji 2012 som mal pokazený počítač a časť súborov (vrátane pripraveného Historického zborníka č. 1/2012) boli z pamäti po oprave vymazané.

Koncom júna 2012 bol som po takmer 25. rokoch práce v MS vyhodенý z Matice slovenskej, a to dva mesiace pred nástupom do riadneho dôchodku. Predtým, v mesiacoch apríl – jún, bol som vo výpovednej lehote, čerpal som dovolenku a hľadal som si prácu.

Od 1. júla som už nebol pracovníkom Matice slovenskej. Na zasadnutí Prezídia MS v júli 2012 bola mi uložená úloha pripraviť do tlače Historický zborník č. 1/2012 s termínom do októbra 2012. V snahe pomôcť riešiť situáciu začal som oslovovať autorov príspevkov, ktoré mi už predtým zaslali a po oprave počítača boli vymazané z pamäti a postupne som začal pripravovať materiály do časopisu.

Bez ohľadu na toto moje poverenie prezídiom MS I. Sedlák a P. Mačala začali sami, nezávisle na mne (bez toho, aby ma informovali!), pripravovať Historický zborník a nezávisle na mne oslovovali tých istých autorov, ktorí mi už predtým poslali svoje príspevky do časopisu. Ide o nasledovných autorov I. A. Petranský, Pavol Makyna, Tomáš Černák, Ladislav Tajták, Beáta Katrebová-Bleková, Martin Vašš, Richard Marsina, Anton Hrnko, ktorých príspevky sú uverejnené v Historickom zborníku č. 1-2/2012. Príspevok od Milana Podrimavského som na požiadanie sám dodal P. Mulíkovi, ktorý zabezpečoval pre Mačalu a Sedláka príspevky od uvedených autorov. Bez týchto príspevkov by Historický zborník č. 1-2/2012 nevyšiel. Tvrdenie Sedláka, že vraj nedostal odo mňa žiadne príspevky je obyčajná lož a ohováranie.

Súčasne chcem upozorniť aj na tú skutočnosť (keďže som už nebol pracovníkom MS), že Slovenský historický ústav MS v Martine neuzavrel so mnou žiadnu dohodu o vykonaní práce. Napriek tomu som pripravoval časopis do tlače aj s tým rizikom, že mi nebude vyplatený honorár (čo v Matici slovenskej by nebolo nič zvláštne, doposiaľ som nedostal vyplatený honorár za zostavenie jedného z ročníkov Národného kalendára z pred desiatich rokov) a začal som od júla pripravovať Historický zborník č. 1/2012.

Sedlák s Mačalom sa však chopili iniciatívy s Historickým zborníkom predovšetkým z toho dôvodu, že ak by som pripravil do tlače Historický zborník č. 1/2012, dostal by som ich do veľmi nepríjemnej situácie. Oni totiž neboli za jeden rok schopní samostatne pripraviť 2. číslo a preto sa rozhodli využiť moje materiály, ktoré som pripravil a prezentovať ich v dvojčíslu, ako svoje „vlastné“. Zo strany Sedláka, ktorý sa v tiráži časopisu arogantným spôsobom prezentuje ako „zostavovateľ“, považujem jeho konanie za neetické. Prisvojil si totiž prácu, ktorú nevykonal.

Sedlák sa vo svojom úvode úplne vyhýba otázke, prečo nevyšli dve čísla Historického zborníka, peniaze na to boli v rozpočte vyčlenené. Takisto zamlčiava prečo pracovník

Slovenského historického ústavu v Martine Karpáty nesplnil úlohu a nepripravil do tlače Historický zborník č. 2/2012? Mal na to v podstate jeden rok. Ďalšou nevysvetlenou otázkou je – prečo Sedlák (zostavuje aj Slovakistiku!) zostavoval Historický zborník a nie Karpáty? Tradične – kvôli peniazom? Výbor Historického odboru MS a ani redakčná rada Historického zborníka neboli o zmene zostavovateľa ani len informovaní. Jednoducho Mačala, ako aj Sedlák, sa správajú v Matici slovenskej ako v súkromnej firme, ktorú, ako sa zdá, definitívne ovládol rodinný klan Tkáč – Mačala a asistuje mu grupa rôznych adlátusov, ktorí sa aktívne podieľali na rozbíjaní Matice slovenskej, alebo nikdy nemali a ani nemajú s Maticou slovenskou nič spoločné.

Naoktrojované prenesenie redakcie Historického zborníka z Bratislavy do Martina nebolo vôbec premyslené a pripravené. V Martine doposiaľ neboli vytvorené podmienky na to, aby časopis mohol kontinuálne vychádzať, bez toho, aby neutrpela jeho profesionálna úroveň.

2. Sedlák zavádza aj v súvislosti s archívom Historického zborníka, ako aj s aktuálnymi materiálmi týkajúcimi sa vydania Historického zborníka. Archív redakcie Historického zborníka, okolo 15 zväzkov, som osobne odovzdal do Archívu Matice slovenskej v Martine. Fotoarchív a aktuálne veci boli pred rokom, vo februári 2012, prevezené do Martina spolu s mojimi vlastnými knihami a osobným archívom, ktoré na príkaz riaditeľa Slovenského historického ústavu MS P. Mačalu mi v Bratislave odcudzili pracovníci Slovenského historického ústavu v Martine počas prevozu knižnice Slovenského historického ústavu z Bratislavy do Martina. (K celej kauze pozri prílohu.) V súčasnosti sa táto otázka rieši na prokuratúre, preto sa nebudem o nej bližšie zmieňovať.
3. Tvrdenie Sedláka, že Historický odbor MS a Historický zborník sa údajne sústreďovali len na „bratislavský vedecký a záujmový okruh“ svedčí o jeho úplnej neznalosti činnosti Historického odboru MS a redakcie Historického zborníka v Bratislave a najmä o jeho zlyhaní a nekompetentnosti ako „vedeckého tajomníka“ MS. Keby si bol aspoň prelistoval zopár ročníkov Historického zborníka, tak by zistil, že zborník mal okrem kmeňových i svojich stálych prispievateľov a to nielen z Bratislavy, ale aj z Trnavy, Nitry, Banskej Bystrice, Ružomberka, Spišskej Kapituly a sporadicky i zo zahraničia (Česko, Rakúsko, Maďarsko).
4. O diktátorských praktikách I. Sedláka, ako aj P. Mačalu, svedčí aj fakt, že Historický zborník č. 1-2/2012 bol zadaný do tlače, bez toho, aby ho schválila redakčná rada. Stalo sa to vôbec prvýkrát, čo redakčná rada bola vylúčená z aktívnej účasti na tvorbe Historického zborníka. Mám obavu, že tento nedemokratický trend bude pod kuratelou Mačalu a Sedláka ďalej pokračovať.
5. „Zostavovateľ“ Sedlák, bez súhlasu výboru Historického odboru a redakčnej rady Historického zborníka, svojvoľne zmenil štruktúru časopisu, čím časopis úplne diskvalifikoval. Pôvodne samostatné kapitoly: Štúdie, Dokumenty, State, Memoáre svojvoľne „zrušil“ a vytvoril z nich jednu kapitolu: Štúdie a Príspevky, do ktorej zaradil, bez ladu a skladu, rôznorodý materiál (štúdie, state, publicistické články, memoáre), nerešpektoval pritom ani len základný chronologický princíp, ktorý sa dovtedy v časopise striktno dodržiaval. Sedlák pravdepodobne zoradľoval príspevky do

časopisu v takom poradí, v akom mu prichádzali poštou, lebo inú logiku táto jeho zlátnina nemá. Silno pochybujem, že sa v súčasnosti nájde vedecký pracovník, ktorý bude chcieť publikovať v Sedlákovom zborníku, ktorý svojou neprofesionálnosťou skompromituje každého prispievateľa.

6. Jedným z najväčších problémov pre Sedláka a Mačalu je predovšetkým otázka personálneho zloženia redakčnej rady Historického zborníka, najmä otázka predsedu redakčnej rady. Výbor Historického odboru MS aj na svojom prvom tohtoročnom zasadnutí opäť prijal uznesenie, v ktorom navrhuje potvrdiť vo funkcii predsedu redakčnej rady prof. Richarda Marsinu. Sedlák s Mačalom však a priori odmietajú takéto riešenie a aj napriek zásadnému nesúhlasu výboru Historického odboru MS sa intenzívne usilujú odstrániť prof. Marsinu z funkcie predsedu redakčnej rady.

V Matici slovenskej je verejným tajomstvom, že najmä v dôsledku Sedlákových intríg bol ukončený pracovný pomer prof. Marsinu so Slovenským historickým ústavom MS.

V tiráži Historického zborníka č. 1-2/2012 nie je uvedený žiaden predseda redakčnej rady a prof. Marsina, aj napriek uzneseniam výboru Historického odboru MS, je Sedlákom svojvoľne uvádzaný ako „čestný predseda“.

Mačala so Sedlákom pravdepodobne vyčkávajú v otázke predsedu redakčnej rady na výsledky tohtoročného Valného zhromaždenia MS, ktoré, ak by im potvrdilo kontroverzného Tkáča vo funkcii predsedu Matice slovenskej, tak definitívne zavŕšia personálne čistky v redakčnej rade Historického zborníka.

7. Skutočnou raritou je, keď sa v tiráži Historického zborníka č. 1-2/2012 uvádza, že bol vydaný v „súčinnosti“ s Historickým odborom MS, ako aj tvrdenie, že zborník vraj vydáva „Historický ústav MS“ – neexistujúce pracovisko. „Zostavovateľ“ asi nevie, aký je oficiálny názov zlikvidovaného pracoviska v Bratislave a preneseného do Martina.

Veľmi závažným nedostatkom Historického zborníka 1-2/2012 je zmätočné označovanie jednotlivých ročníkov. Už pri Historickom zborníku č. 2/ 2011, ktorý som zostavoval, bol na moje veľké prekvapenie svojvoľne zmenený ročník. Totiž v Historickom zborníku č. 1/2011 je správne uvádzaný ročník 21, ale pri čísle 2 je už uvedený ročník 22. Vyzerá to tak, že niekto z významných martinských vedcov nedokáže rozlišovať medzi ročníkom a číslovaním časopisu.

Sedlákom amatérsky zostavený časopis ďalej pokračuje v tejto „novej tradícii“, keď v Historickom zborníku č. 1-2/2012 je namiesto ročníka 22 nesprávne uvádzaný ročník 23.

8. Slávybažný Sedlák bezprecedentne zneužil Historický zborník na vlastnú glorifikáciu. Stalo sa to vôbec prvýkrát, čo bol Historický zborník takýmto spôsobom zdiskreditovaný. Sedlákoví nestačil úvod plný sebachvály, ale do časopisu zaradil ešte aj servilnú, glorifikujúcu recenziu „par excellence“ na svoju vlastnú autobiografiu, ktorá už predtým bola publikovaná v časopise Knižnica. Jej autorom je súčasný vedecký tajomník MS P. Parenička, ktorému v Sedlákovskej autobiografii neprekážajú ani jeho osobné, dehonestujúce útoky na dlhoročného matičiara Tomáša Winklera.
9. „Zostavovateľ“ Historického zborníka č. 1-2/2012 sa v úvode plný nadšenia odvoláva na stanovisko akýchsi anonymných recenzentov (v tiráži nie sú uvedení!), že

zostavením a vydaním Historického zborníka č. 1-2/2012 sa podarilo „vytvoriť dielo, ktoré výrazne obohatí slovenskú historiografiu a svojou úrovňou sa zaradí medzi najhodnotnejšie doterajšie ročníky Historického zborníka.“ Skutočnosť je žiaľ taká, že Historický zborník č. 1-2/2012 môže skôr slúžiť za vzor toho, ako sa nemá a nesmie zostavovať vedecký časopis. Neprofesionálne pripravený Historický zborník č.1-2/2012 znamená znehodnotenie doterajšej vedeckej a edičnej činnosti Matice slovenskej. Celá doterajšia práca výboru Historického odboru MS, ako aj redakčnej rady Historického zborníka bola týmto úplne diskvalifikovaná.

Bratislava 23. februára 2013

Dr. Ján Bobák